

Življenje in dan.

Zložil J. Frankolski.

Dan žari se, noč zginjuje,
Luč peruti razteguje
Čez široki, rōsni svet.
Na obnebi ni oblaka,
Po goščavah tica vsaka
Začne svoje pesme pet'.

Tam na gori starec peva,
Da se daleč krog odmeva
Od minulih, rajnih dni,
Ko mu cvetke so cvetele,
Ko mu tič'ce rajsko pele,
Ko igral je brez skrbi.

Solnce kviško se dviguje,
Ter premile žarke suje
Čez dolino, hrib in log.
In pastir in pastarica
Sučeta kot urna tica
Med živin'co se okrog.

Starec vbira strune svoje
In milejo pesem poje
Od minulih, srečnih dni,
Ko je zbiral si nevesto,
Tovaršico, verno, zvesto,
Da veselo ž njo živi.

Solnce vroče zemljo peče,
Znoj ratarju 'z lica teče,
Plug po kamenji drdrá.
Otročičev truma cela
Krog očeta pa vesela
Ž njim igraje se, skakljá.

V strune glasno vdarja svoje
Sivi starec, pesem poje
Od minulih srečnih dni,
Ko je mož z besedo milo
Vladal svojih dec število
Ljubljen, čislan od ljudi.

Solnce se v zahod pomika,
Že se bližnjih gor dotika,
Naglo, naglo gré v zaton!
Tice redko žvrgolijo,
V svoj brlóg zverí hitijo
In večerno poje zvon.

V strune brenka, pesmi svoje
Sivi starec na gori poje,
Čez življenje toži se:
Ah! kak urno, urno zgine,
Kot oblak na nebu mine,
Človek v hip kraj groba je.

Zadnji žark — in dan zginjuje,
Noč peruti razteguje
Čez široki, mračni svet —
Vse je mirno že zaspalo,
Vse življenje je nehalo,
Vse nehalo sladko pet'.

Več na gori starec ne peva,
Konec življenja, konec je dneva,
Se počivat je podal.
Strte gosli tam ležijo,
Kjer kostí njegove spijo, —
Kmal se grob ne bo poznal!

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

(Dalje.)

Ivan priskoči, začne objemati in tolažiti mater svojo, kar je vse pričujoče do solz ganilo. Celó Blagajč zakril si je z dlanom motne oči. Ivan zdaj poprime besedo ter govori tako: „Umirite se ljuba mati, nikar mi ne zamerite mojega trdnega sklepa. Kar mora biti, zgodi naj se brž ko bo mogoče! — Nemirne čute in razne želje moje potolažili bojo najpred bojni glasi slave, kateri se v mojem srcu že radostno oživljajo Car je prijatelj našega naroda; tega priča so vse naredbe njegove; on naš narod ceni sosebno zastran znanega mu junaštva. Tudi jez sem Jugoslovan; tudi meni bo došla čast in slava, ako jo zaslužil bodem.“

„Tako veljá, sinko, tako!“ — reče navdušeni Blagajč. „Nikar ne slušaj žensk, ampak to, kar veleva ti notranji glas. Žene, to res je, mnogokrat dobro mislijo, al vse njih misli izvirajo navadno le iz njih občutkov. Mož pa mora slušati, kar mu pamet veleva. Krog delovanja ženskega je dom in ognjišče, možkega pa — ako je sposoben in če hoče — celi svet Tako veljá, Ivan! Ti si pravi sin mojega pokojnega prijatla Kuljaniča, pa zato slušaj, kar ti zdaj reči hočem.“ Radosten pogleda ženko in Ivanko, potem pa nadaljuje; „Jez sem marsikaj že premišljeval zavoljo svoje Ivanke: mislil sem jo dati v zakon le kakemu bogatemu grajščaku; zakaj, naj reče kdo kar hoče, bogatstvo vendar je ako ne glavna, saj velika podlaga sreče na tem svetu; — al slušaj, kar ti o tem svečanem trenutku rečem Ti si z Ivanko tako rekoč odrastel, . . . ti si ji rešil življenje, . . . že kakor otroka sta se ljubila, in mislim, da tudi zdaj se ne mrzi eden nad drugim! Ako se toraj, Ivan, v čveterih letih verneš

kakor kapitan s križom častne legije na dom, — naj te z Ivanko na večno zedini vez sv. zakona!“

Neznana radost prešine vse. Ivanka, kateri je enako rudeči rožici zalila kri lica, pobesi glavico, Ivan pa vès navdušen radosti priskoči k Blagajču ter poljubivši mu roko s povzdignjenim glasom zakliče: „Gospod! Oče! evo vam trdno vero! V čveterih letih vrniti se hočem kakor kapitan s križom častne legije — ali pa me bode krila hladna zemlja, na kateri bo drug križ znamenje, da ostal sem do smrti zvest slavi in ljubezni.“

To izgovorivši ni ga pustilo več v sobi — pretesna bila mu je — vèn ga je gnalo pod milo nebo, ker se človeku še le srce prav odpre, naj ga stiskajo veselje ali žalna čutstva. Takrat mu je najmileše, ako se more zateči k materi naravi. Ako v njenem krilu človek veselo zapoje, pojó okrog njega gore in doline, milo žuboreči studenci, cveteče livade, ptice na polji in v šumi; vse to z njim deli srečo in radost njegovo. Ako pa nasproti človeka kaka žalost ali nesreča mami, da žalosten joka v samoti matere narave, gotovo njegov jok ne ostane brez odziva ter ž njim joče cela narava. Da, narava ima dvovrstno čarobno soglasje, za tužnega namreč in veselega človeka, akoravno je sama v sebi od vekomaj ena in tista. Moglo bi se reči, da narava prilična je velikemu in sjajnemu ogledalu Božjemu, v katerem vsaki občutljivi človek vglada svoje lice, bodi si žalostno bodi veselo. Da je zdaj Ivan v tem ogledalu svoje lice gledal, o tem gotovo nihče ne dvomi.

Ivan je, kakor nam je znano, z žarom prve ljubezni ljubil zalo Ivanko; al vedil je tudi, da oče njeni hoče le bogatega zeta. Akoravno še mlad, vendar že stalnega značaja, premišljeval je večkrat sam pri sebi, kako bi zadušil si v srcu sladki čut njemu toliko bolj nevaren, ker je vedil, da ga tudi Ivanka iz srca rada ima. Zato smo ga vidili, kako je bil pogostoma vès raztresen in nemiren. Treba se nam zdi, dalje še navesti, da tudi Ivan, kakor večidel vsi takratni prebivavci ob doljni Savi, je v Napoleonu častil možá, pod kterege vodstvom je pravemu junaku cvetela zlata dôba urnega povišanja. Tega duha sosebno bil se je navzel od Blagajča. Vsled tega ni bilo nikako čudo, da je pogumni mladeneč mnogokrat nehoté mislil na to, da bi sledil izgledu mnogih tadanjih sokolov jugoslovanskih, ki so stopili prostovoljno v vojsko francozko; ali deloma zastran matere, deloma zastran Ivanke odlagal je dozdej ta svoj sklep. Težko namreč mu je bilo pri srcu, žaliti s tem svojo mater; tudi misel na ločitev od Ivanke stiskala mu je dušo. Trezna pamet mu je sicer svetovala, naj se brž ko more oddalji od milega rojstnega kraja, da si tako iz spomina zbrise milo podobo Ivankino; ali srce, ta hudi nasprotnik trezne pameti, ga je vedno vabilo ostati tudi še dalje pri preljubi materi svoji na prijetnem tihem domu ter blizo — drage tovaršice svoje. Tako se je siromak mladeneč že zdavnej boril sam s seboj, ko mu nenadoma doteče zgoraj navedeno veselo naznaniilo Blagajčevo, ktero mu je zdaj nepremakljivo odločilo daljno osodo njegovo in s ktero je tesno sklenjen bil vrhunec vseh njegovih željá in nad.

(Dalje prihodnjič.)

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

V seji 19. t. m. podá c. k. deželni svetovavec gosp. Roth kot cesarski komisar vladno osnovo, kako naj bi se pre naredile zemljišne knjige (gruntne bukve), ter priporoča zboru, naj bi to reč brzo v pretres vzel, ker jo minister pravosodja hoče prihodnjemu državnemu zboru predložiti. — Gospod Dežman vpraša, kako in

kaj je z višjo realko? Gosp. predsednik obljubi kmali odgovor. — Potem je prišla na vrsto zelo važna reč, za našo deželo, da bi se izkopala iz dnarnih stisk, v ktere pride v prihodnjih letih dnarnica zemljišne odveze (Grundentlastung). Deželnemu odborniku g. dr. Zupan-u gré hvala, da je prvi mislil na to potrebo in razodel svoj nasvèt deželnemu zboru, ki ga je enoglasno potrdil: naj bi si dežela po loterii 2 milijona na pòsodo vzela in v ta namen se izdalo 100.000 srečk (lozov) po 20 gold. Cesarski g. komisar misli, da srečk po 20 gld. ne bode dovolila vlada. Gosp. Kromer-ju se ne zdí to podvzetje toliko koristno; žl. g. Langer pa krepko pobija Kromer-jeve ugovore. Dr. Toman (z živo pohvalo med poslušavci) ces. komisarja, ki je opomnil, da bi vlada taki loterii svoje privoljenje odreči utegnila, vpraša: ali je to mnenje deželne vlade ali dnarnega ministerstva, in svoje zaupanje razodeva, da presvitli cesar kranjski deželi, ktera je po velikih davkih že tako oslabela, da še prav potrebnih in koristnih reči zavoljo pomanjkanja dnarja osnovati ne more, tega pripomočka gotovo odrekel ne bo. Gospod ces. komisar odgovori, da je deželna vlada pripravljena, zborov sklep, če se srečke le pod 40 gld. izdale ne bodo, zdatno podpirati. (Pravo! med poslušavci.) Glasovalo se je potem in cela ta stvar se je izročila v pretres dnarnemu odseku.

Za tem je prišel na vrsto dr. Zupan-ov predlog (podpisan še od žl. g. Strahl-a, dr. Bleiweis-a, barona Apfaltern-a in dr. Recherja), ki nasvetuje, da naj bi se pri slabih deželnih denarnih okolištinah v Ljubljani bivajočim poslancom, ki sicer na dan dobivajo 3 gold., ne plačalo nič, unanjim pa le polovica od 5 gold., to je 2 gold. 50 kr. Gospod dr. Zupan se je pozival na doslednost (konsekvencijo) zlasti onih gospodov odbor-nikov, ki so pri več priložnostih „zastavo varčnosti“ tako visoko povzdignili. „Hic rhodus, hic salta!“ — to je: „zdaj je lepa prilika dana doslednemu biti vsakemu“. Al z nekakim strahom se je spominjal gosp. govornik, §. 18 opravnega reda, ki je tako zvito napravljen, da se vsaki predlog lahko pokoplje „ohne Sang und Klang“ — in preroške besede njegove so se spolnile: „conticuere omnes intentique ora tenebant“; zastava varčnosti ni vihrala danes tako visoko kakor druge-krati; lepi predlog je — padel, ker vstali so razun nasvetnikov za-nj le gospodje: grof Gustav Auersperg, baron Anton Zois, dr. Toman, dekan Toman in Ambrož.

Zdaj naznani gosp. predsednik sledeči predlog gosp. dr. Tomana, ki so ga ž njim vred podpisali gospodje: dr. Bleiweis, Anton baron Zois, Mir. Vilhar, Gustav grof Auersperg, Derbič, Ambrož, žl. Langer, Kapelle, dr. Zupan, žl. Strahl, Koren, Guttmann, Brolih, Rudež, Mulej, Kozler, M. A. baron Zois, dr. Škedel, Jombart, Golob, Klemenčič, Lokar, Zagorec, Rozman, Dežman, žl. Wurzbach, Ivan Toman, in se glasí tako-le:

„Po denarni postavi za upravno leto 1863 izrečeno povišanje neposrednih davkov in posebno zemljišnega davka je za vojvodino kranjsko neprimerno in brez škode za deželo celó nedoseljivo breme.

Zato deželni zbor kranjski spozná za svojo neogib-ljivo dolžnost v dostojno zložení prošnji do Njih Veličanstva našega cesarja zavoljo povišanja davka svojo skrb izreči in ga prositi:

- a) da izpeljava omenjene denarne postave za leto 1863 v vojvodini kranjski naj se, kolikor le je mogoče, prizanesljivo in milostno izvršuje;
- b) da naj c. kr. ministerstvo ustavni obravnavi prihodnjega državnega zbora izroči denarni predlog zastran zemljišnega davka na podlagi, ktera bi bila vsem kraljestvom in deželam Avstrije enako pravična, in s ktero se neprimernemu davku, ki iz

časa stanovitnega katastra vojvodino kranjsko tlači, konec stori.

To prošnjo naj deputacija treh udov deželnega zbora podá Njih Veličanstvu, našemu cesarju.

Za napravo tega prošnjega pisma naj se odsek petih udov izvoli pa naj se mu naroči, da jo brž ko je mogoče deželnemu zboru predloži.“ —

V denarni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: dr. Zupan, žl. Strahl, Ambrož, žl. Langer, dr. Toman, Kozler, žl. Wurzbach, grof A. Auersperg.

V seji 21. svečana je naprej grof Anton Auersperg predložil zboru, naj se 26. svečana s cerkveno slovesnostjo praznuje obletnica ustave avstrijske; deželni zbor stoji in dela na podlagi ces. patenta od 26. svečana; naravno je, da se zbor spominja tega dneva; slovesnost sicer ne veljá še žetvi jesenski, ampak le setvi spomladanski. Predlog je bil soglasno sprejet. — Potem naznanja g. predsednik dr. Toman-ov, od 22 poslancov podpisani predlog sledečega obsežka: „Slavni zbor naj sklene: Gledé na to, da je z ozirom na raz-mere omike in družbine in politične razmere zelo želeti, da se na Kranjskem sopet vpeljejo porotnice, — dalje gledé na silno potrebo, da se sedanji kazenski red na podlagi ustavnih pravil predela, kar je visoka državna vlada že tudi storiti obljubila: predlaga deželni zbor vojvodine kranjske v smislu §. 19 deželnega reda to-le: naj visoka cesarska vlada, ako je mogoče, že prvemu prihodnjemu državnemu zboru v ustavno delovanje iz-roči red kazenske pravde z vpeljavo porotnic za javne in težke privatne hudodelstva in pa vse s tiskom dopri-nešene djanja.“ — Gosp. predsednik dostavlja, da bode ta predlog kmali postavil v vrsto zborovih obravnáv.

Zatem gosp. dr. Zupan bere obširni popis, ki ga je gosp. žl. Strahl z velike hvale vrednim trdom izdelal, pa ga sam zavoljo vratne bolehnosti brati ne more, v katerem se dokazuje, koliko deželnega dnarja se je nekđaj vzelo v cesarsko dnarnico, ki ga ima ta zdaj deželi povrniti. Gospod žl. Strahl končno nasvetuje, naj se ta stvar izroči dnarnemu odseku v pretres in dognanje. Nasvet je obveljal.

V predlogu, ki ga je gosp. Ambrož v imenu deželnega odbora o tem sporočil zboru, naj on izreče, da je zadovoljen s tem, da tudi na Kranjskem kakor v več družih deželah neha tarifa za kruh, se je oži-vila nekaka borba, ki se je končala s tem, da je ob-veljal nasvèt odborov; pri tej priliki je g. dr. Toman enmalo pokaral neki gosp. Ambrožev govor, da se deželni zbor premalo giblje na praktičnem polji.

Dopisi.

Iz Gradca 20. sveč. Gk. — (Iz deželnega zbora.) Oglasil se je včeraj naš zagovornik g. Herman v deželnem zboru. Govoril je namreč o predlogu profesorja Schreiner-a zastran preuredbe (revizije) deželnega in volilnega reda in v svojem govoru povdarjal posebno to, da bi se Avstrija takraj in unkraj Tise zedinila v eno čvrsto politično teló. Al žalibog, da to, kar je pravi patriotizem avstrijski, gosp. Herman-u napovedal in zapovedal, da zagovarja in odgovarja v zboru, to se nekterim zdi le revolucija (punt); kar dežele terjajo za napredek svoj in za napredek celega cesarstva, to je nekterim le brezdno, v katerem bi se Avstrija potopila! Zato se je vzdignil zoper njega v tej seji hud vihár, zato hrum in dirindaj zunaj in znotraj, v pismu in besedi, ki kaže, da so besede Herman-ove dregnile v ovsje gnejzdo. Pa naš poslanec je samec; nobenih politiških prijatlov nima v zboru. Vendar g. Herman, ne strašite se; blizo pol milijona Slovincov štajarskih verno gleda na Vas in upa, da pravica enkrat bo ob-